

Examen VWO
Aruba, Bonaire, Curaçao en Sint Maarten
2021

tijdvak 1
donderdag 27 mei
7:30 - 10:30 uur

aardrijkskunde

Bij dit examen horen twee bijlages: een bronnenboekje en een kaartenkatern.

Dit examen bestaat uit 32 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 64 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.
Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1 – Ontwikkelingen in de wereldhandel

Bij deze opgave horen de bronnen 1 en 2.

Gebruik de bronnen 1 en 2.

In 2030 zal nog steeds sprake zijn van een triadisch netwerk in de wereldhandel. Dit netwerk zal wel minder duidelijk herkenbaar zijn.

- 2p 1 Geef twee mondiale ontwikkelingen waardoor het triadisch netwerk in 2030 minder duidelijk herkenbaar zal zijn.

Gebruik bron 2.

De totale waarde van de Europese handel is groter dan die van Azië en Oceanië. Toch heeft Europa niet de meeste handelsstromen.

- 1p 2 Geef aan waardoor dit wordt veroorzaakt.

Gebruik bron 2.

- 2p 3 Geef aan
- waaruit blijkt dat de Zuid-Zuid handel een minimale rol van betekenis speelt in het handelsverkeer;
 - dat je uit de kaart kunt afleiden dat de Verenigde Staten en Canada een negatieve handelsbalans hebben.

In 2030 zal China naar verwachting de grootste economie ter wereld zijn. Belangrijke handelspartners van China zijn Australië, Japan, Rusland, de Verenigde Staten en Zuid-Korea.

- 3p 4 Noteer de namen van deze vijf landen op je antwoordblad. Schrijf achter elk land of China vooral grondstoffen of vooral eindproducten uit dat land importeert.

Opgave 2 – East Harlem

Bij deze opgave horen de bronnen 3 tot en met 5.

Gebruik bron 3 en het kaartenkatern.

De bevolkingssamenstelling van New York verschilt van die van Washington D.C. en Los Angeles.

- 2p 5 Noteer de steden Washington D.C. en Los Angeles op je antwoordblad. Geef voor elk van deze steden aan
- welke etnische groep daar een groter deel van de bevolking uitmaakt dan in New York;
 - waardoor deze etnische groep daar een groter deel van de bevolking uitmaakt dan in New York.

In het begin van de twintigste eeuw stond East Harlem (zie bron 4) bekend als Little Italy. Vanaf de tweede helft van de twintigste eeuw werd de wijk Spanish Harlem genoemd.

- 2p 6 Beredeneer waarom deze wijk in New York zo genoemd werd in die periodes.

Ruimtelijke segregatie is in Amerikaanse wereldsteden als New York altijd al groot geweest, maar nam vanaf de tweede helft van de twintigste eeuw snel toe. Hierdoor veranderde de bewonerssamenstelling in de stad.

- 2p 7 Beredeneer waarom de ruimtelijke segregatie in Amerikaanse wereldsteden als New York vanaf de tweede helft van de twintigste eeuw snel toenam.

Gebruik de bronnen 4 en 5 en het kaartenkatern.

In East Harlem vindt sinds 2000 wederom een verandering in de bevolkingssamenstelling plaats.

- 2p 8 Geef
- een veranderingen in de woonomgeving van East Harlem die samenhangt met de verandering in de bevolkingssamenstelling;
 - een kenmerk van de ligging van East Harlem dat deze veranderingen bevordert.

Opgave 3 – De Afar-driehoek

Bij deze opgave horen de bronnen 6 tot en met 8.

Gebruik de bronnen 6 tot en met 8 en het kaartenkatern.

De Afar-driehoek ligt in het grensgebied van Ethiopië, Eritrea, Djibouti en Somalië: een gebied met vulkanische activiteit.

Op de geologische kaart in bron 6 is de lijn X-Y aangegeven.

- 2p **9** Geef aan welke doorsnede uit
- bron 7 hoort bij de lijn X-Y;
 - bron 8 hoort bij de lijn X-Y.

In bron 6 wordt vulkanisch gesteente aangegeven in de Afar-driehoek.

- 1p **10** Noem de naam van dit gesteente.

De vulkanen in de Afar-driehoek zijn schildvulkanen. Deze vulkaanvorm ontstaat hier omdat het magma bepaalde kenmerken heeft.

- 2p **11** Leg met behulp van een kenmerk van het magma uit dat in de Afar-driehoek schildvulkanen ontstaan.
Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Gebruik het kaartenkatern.

De rivier de Awash mondt uit in een zoutmeer op de grens van Ethiopië en Djibouti.

- 2p **12** Beschrijf in twee stappen het ontstaan van dit zoutmeer.

Opgave 4 – De rivier de Niger

Bij deze opgave horen de bronnen 9 en 10.

Gebruik het kaartenkatern.

De Niger ontspringt in een deel van Afrika waar veel neerslag valt.

- 3p **13** Geef drie kenmerken van de ligging van dit deel van Afrika die eraan bijdragen dat daar veel neerslag valt.

Gebruik bron 9 en het kaartenkatern.

Het debietverloop van de Niger wijkt af van de meeste andere rivieren op aarde.

- 3p **14** Geef
- aan waarin het debietverloop van de Niger afwijkt van dat van de meeste andere rivieren op aarde;
 - twee oorzaken voor dit afwijkende debietverloop.

Gebruik bron 10 en het kaartenkatern.

In de vijf landen waar de Niger doorheen stroomt, komen twee hoofdklimaten voor. In deze vijf landen vindt bodemaantasting plaats door afstromend water en door wind.

- 2p **15** Geef aan
- welke twee hoofdklimaten voorkomen in de vijf landen waar de Niger doorheen stroomt;
 - in welke twee van deze vijf landen de bodemaantasting door de wind het grootst is.

Gebruik het kaartenkatern.

Het mondingsgebied van de Niger is een delta.

- 1p **16** Geef met behulp van twee exogene processen in de delta aan op welke wijze dit mondingsgebied ontstaat.

Opgave 5 – Fysische geografie van Zuid-Amerika

Bij deze opgave horen de bronnen 11 tot en met 14.

Gebruik de bronnen 11 en 12.

Uitspraak 1: de westzijde van Zuid-Amerika is een actieve continentrand.

Uitspraak 2: aan de westzijde van Zuid-Amerika hebben natuurrampen vooral een exogene oorzaak.

Uitspraak 3: door de vorming van de Andes is ten oosten van de Andes een voorlandbekken ontstaan.

- 2p **17** Geef voor elke uitspraak aan of deze juist of onjuist is.

Gebruik het kaartenkatern.

Het Andesgebergte, de hooglanden van Guyana en Brazilië en de Altiplano liggen hoog. Daartussen liggen laaglanden waarin rivieren als de Amazone, de Paraná en de Orinoco stromen.

- 2p **18** Beschrijf de relatie tussen de overheersende exogene processen in de berggebieden en het overheersende exogene proces in de laaglanden.

Gebruik het kaartenkatern.

Het regiem van de Amazone is regelmatigiger dan dat van de Orinoco en de Paraná.

- 2p **19** Geef hiervan twee oorzaken.

Gebruik de bronnen 13 en 14 en het kaartenkatern.

Isothermen zijn lijnen die punten met een gelijke temperatuur verbinden. In het oosten van Zuid-Amerika lopen de isothermen anders dan in het westen van Zuid-Amerika.

- 2p **20** Geef aan waardoor de ligging van isothermen voornamelijk bepaald wordt
- in het oosten van Zuid-Amerika;
 - in het westen van Zuid-Amerika.

Opgave 6 – Sociale geografie van Zuid-Amerika

Bij deze opgave hoort bron 15.

Gebruik bron 15 en het kaartenkatern.

In de binnenlanden van Colombia, Ecuador en Peru zijn steden ontstaan, omdat de landbouwomstandigheden daar voor de inheemse bevolking het gunstigst waren. De nieuwere steden werden om diezelfde reden juist in de kustgebieden gesticht.

- 3p **21** Geef aan
- door wie de nieuwere steden in de kustgebieden gesticht werden;
 - waarom de inheemse bevolking voor gunstige landbouwomstandigheden vooral in het binnenland ging wonen;
 - waarom de nieuwere steden om diezelfde reden juist in de kustgebieden gesticht werden.

Bij de ontwikkeling van Zuid-Amerika botsen economische belangen met belangen uit twee andere dimensies.

- 3p **22** Beschrijf in drie stappen de botsing tussen economische belangen en belangen uit twee andere dimensies
Begin je beschrijving vanuit de economische dimensie.

In Zuid-Amerikaanse landen neemt de bevolkingsdruk op nationaal schaalniveau niet verder toe. Op een lager schaalniveau neemt de bevolkingsdruk nog wel toe.

- 2p **23** Geef aan waardoor de bevolkingsdruk in Zuid-Amerikaanse landen
- op nationaal schaalniveau niet verder toeneemt;
 - op lager schaalniveau nog wel toeneemt.

Bureaucratie, corruptie en geweld vormen belemmeringen in de ontwikkeling van Zuid-Amerikaanse landen.

- 1p **24** Geef aan dat cliëntelisme gezien kan worden als een vorm van corruptie.

Opgave 7 – Endogene krachten in Caribisch Nederland

Bij deze opgaven horen de bronnen 16 tot en met 18.

Gebruik de bron 16 en het kaartenkatern.

De Caribische eilandenboog bestaat vooral uit vulkanische eilanden.

- 2p **25** Beschrijf in twee stappen het ontstaan van deze eilanden.

Gebruik bron 16.

De landen in het noorden van de Caribische eilandenboog bestaan niet alleen uit vulkanische landen, maar hebben ook eilanden die bestaan uit sedimenten.

- 2p **26** Geef twee verschillende oorzaken waardoor deze eilanden ontstaan zijn.

Gebruik bron 16 en het kaartenkatern.

Het eiland Guadeloupe bestaat voor een deel uit vulkanische gesteenten en voor een deel uit sedimenten. Op beide delen komen aardbevingen voor. De diepte waarop deze aardbevingen plaatsvinden verschilt echter.

- 2p **27** Leg het ontstaan van dit verschil uit.
Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Gebruik de bronnen 17 en 18.

Het KNMI heeft sinds 10 oktober 2010 een grotere verantwoordelijkheid gekregen binnen het Caribisch gebied.

- 2p **28** Geef aan
- voor welke eilanden in het Caribisch gebied deze verantwoordelijkheid van het KNMI vooral geldt;
 - dat de informatie in bron 18 voor alle eilanden van het Caribisch gebied belangrijk kan zijn.

Opgave 8 – Politieke en economische relaties van het Caribisch gebied

Bij deze opgave horen de bronnen 19 en 20.

Gebruik bron 19.

Raúl Castro en zijn familie mogen niet meer op grondgebied van de Verenigde Staten komen. Deze maatregel beperkt Raúl Castro en zijn familieleden ook in het reizen binnen het Caribisch gebied.

2p **29** Beredeneer dit.

Gebruik bron 20.

De Human Development Index (HDI) wordt onder andere berekend aan de hand van de volgende drie indicatoren:

- bruto binnenlandse product per hoofd
- levensverwachting
- scholing

1p **30** Noteer de letters a tot en c uit bron 20 onder elkaar op je antwoordblad. Schrijf de naam van de bijbehorende indicator van de HDI erachter.

Gebruik de bronnen 19 en 20.

De Human Development Index (HDI) geeft geen volledig beeld van het welzijn in Cuba.

2p **31** Geef twee redenen waarom de Human Development Index (HDI) geen volledig beeld geeft van het welzijn in Cuba.

Gebruik bron 19.

Het conflict tussen de Verenigde Staten en Cuba kan gunstig zijn voor landen als Bahama's, de Dominicaanse Republiek en Jamaica.

2p **32** Beredeneer dit met bron 19.